

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Antinomia Ivris Pontificii Et Cæsarei - per CCL. Differentias plurium
Doctorum auctoritate probatas, singulari studio in certas classes reducta,
discussa, & explicata

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titvlvs IX. De posseßione, præscriptione & restitutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61864)

TITVLVS IX.

De possessione, præscriptione & restitutione.

Possessio non uniuersalis generis ubique, ubique commodis & privilegiis non modicis abundat, absque ea non creseit præscriptio. In præscriptione leges, & iudicia variant. Vtraque subinde bonis adeptis excidere faciunt eos, qui cum injuria, vel errore acquirunt. De his igitur simul inquirendum.

CX.

DIFFERENTIA I.

Iure civili, quæ in nullius bonis sunt, cedunt occupanti. Instit. de rer. diuis. §. Feræ item bestia, §. Item lapilli, At iure Canonico in locis ab hoste occupatis, vel nemini attributis non licet diuersionem, vel jus parochia constituere absque consensu Papæ, c. Cùm cauam, de prob. Bait. 138.

I. **C**um filiis hominum Deus terram dedisset, nullam dum diuisionem factam quilibet occupavit, quæ vellet tenuerit, donec eam multitudine aucta cupiditas aliena respiceret, unde lites & bella. Mansit tamen commune jus, ut si quid domino caret, illi, qui primus occupasset, cederet. Quod Dynus in Rubr. R. I. in §. hac inductione declarat: Singulariter constitutum est, ut pilæ occupantibus cedant, eadem ratione, quia in nullius bonis sunt. Item feræ bestia, quia in nullius bonis sunt. Aves quoque propter eandem rationem, l. Quadam, ff. de rer. diuis. & ex his casibus singulariter determinatis fit regula generalis. Quod nullius in bonis est, id naturali ratione occupanti conce-

ditur. Ita Dynus, qui addere poterat de intula, quæ in mari nata occupantis efficitur. Nullius enim esse censetur, occupare autem intulam dicitur, qui ipsam eo modo ingreditur, ut totam occupet. Nec oportet ipsum singulas partes eius, vel glebas circumambulare. Occupantis enim fit intula quoad dominium & proprietatem tantum, secus quoad iurisdictionem. Nam hoc respectu ejus esse censetur, qui maris illius, in quo emerit, quasi dominus est. *Moysing. §. Insula, Inst. hoc tit. & Conanus l. 3. Comment. iur. civil. c. §. n. 6.*

II. Eodem pertinet thesaurus, qui in meo inventus, meo dominio cedit: in alieno autem pro parte, modo fraus absit, l. 1. §. Thesaurus, C. de thesaur. Est enim

niam thesaurus pecuniæ depositio verus, cuius non extat memoria, & dominus ignoratur, l. Nunquam, §. Theaurus, ff. de acquir. rer. domin. Ac proinde cedit inventori, quod non fieret, si sciretur dominus, v. Tholos. l. 20. c. 2. n. 5. Silvest. in aur. Rosa Casu. 19. Navarr. c. 17 n. 172. Soto de iust. l. 5. q. 3. art. 3. Lugo de iust. disp. 6. §. 11.

III. Verum prædicta Regula, Quæ in nullius bonis sunt, cedunt occupanti, in bonis spiritualibus non obtinet. Illa enim non sunt occupanda, nisi eo modo, quo Christus & Vicarius ipsius permittunt: quanquam auctoritate Canonis ex justa causa occupantibus aliquando tribuantur, c. Placuit 16. q. 3. c. Cum causam, de probat.

CXI.

DIFFERENTIA 2.

Missus in possessionem in actione reali jure civili statim possidet, l. Si quis emptioni, §. Sed etsi quis, C. de præscr. 30. vel 40. annor. jure Canonico autem non est verus possessor, nisi post lapsum anni, c. 1. de eo, qui mitt. in poss. c. fin. de off. ordin. c. Pastoralis V.

Verum. Bart. 142.

I. VT Jurium dissonantia appareat, inspiciendi fontes sunt. Iustitia. nre Imperator in cit. l. & §. ita loquitur: Si quis non per vim, sed per sententiam Judicis rem obtinuerit (audis immisionem in possessionem) eam tantum occasione, quod abiens prior possessor (actor ergo secundus possessor est) ad litem vocatus minime responderit, licebit ei (intellige reum) ad similitudinem cæterorum, qui rei dominium habent, intra annum se offerenti, cautionemque suscipiendæ litis danti, eandem recipere, superque ea cognitionalia subire certamina. Vbi Gotefr. Ob contumaciam malæ fidei possessoris actor missus est in possessionem rei, qui tamen intra an-

num potest rem, de qua litigatur, recuperare.

II. Quod sacros Canones attinet, Alexander III. in c. 1. de eo, qui mittitur in possessionem, &c. definit, illam, qui rei servandæ causâ in possessionem mittitur, non fieri statim possessorem, sed eisdem tantum: sed post lapsum anni primò. Etenim reus annum habet, quo impugnet, & retrahat possessionem, in quo si deses, & incurtus fuerit, jus suum amittit, & qui custos fuerat, verus possessor esse incipit.

* *

Q

CXII. DIF-

Antinomia.

DIFFERENTIA 3.

Iure civili possidet etiam, qui mala fide possidet, postquam prescripsit: l. Sicut in rem, C. de prescr. 30. ann. l. Omnes, eod. Iure Canonico autem mala fides possessionem impedit, & prescriptionem, c. fin. de prescr. c. Ius dictum, de verb. sign. Bart. 133.

L TAm sacri, quam profani Juris mentem in c. Si diligenti, de prescription. Gloss. his verbis explicat: Illud generaliter verum est, quod secundum Canones bona fides prescribentis necessaria est, sive de re spirituali, sive de civili, infr. eod. c. Quoniam, & supra eod. c. Vigilanti, & c. Si virgo 34. q. 2. Intelligitur autem bona fides, cum aliquis credit tradentem esse dominum, vel habere jus detrahendi, licet erret in facto, l. Bona fidei, ff. de verb. signif. Et hæc bona fides semper presumitur, nisi probetur contrarium, cum lex dicat, presuani ignorantiam, nisi probetur scientia, l. Verum, ff. de prob. Quandoque tamen presumitur contrarium propter denunciationis vigorem, l. Si fundum, C. de rei vendic. vel quia mercatur aliquis contra leges, l. Quemadmodum, C. de agric. & cens. vel si emit à procuratore meo per collusionem, vel quia emit à prodigo, aut luxurioso, cui bonis interdictum est, cum sciter protinus illam consumpturum pecuniam, l. Qui fundum, § Qui sciens, & l. Si quis, ff. Pro empt. Quandoque tamen

quis habet conscientiam rei alienæ, & tamen ut caput, ut si decretum Judicis intervenit, l. Et generaliter, ff. de noxali act. c. Placuit 16. q. 3.

II. Illud tamen scias, quod non obstat accipienti mala fides tradentis, l. Annotium, ff. de divers. & tempor. prescrip. 10. vel 20. annorum, arg. contr. ff. de prescrip. long. temp. Auth. Mala fidei. Sed illud intelligitur de prescriptionibus 10. aut 20. annor. ubi bona fides in utraque parte requiritur. In 30. aut 0. annorum prescriptione secundum leges non nocet quoniam completo tempore ad prescribendum legibus constituto non datur actio cuiquam contra eum, qui prescripsit, de qua re latius infra in differentia 7. V. Silvest. & alios Summ. in v. Prescriptio & Usucapio, Navarr. c. 17. n. 82. Thelos. l. 40 c. 4. Facin. l. 2. c. 3. Gall. l. 2. obs. 160. Roderic. l. q. 36. art. 3. §.

Nec aliquod praudicium. Domin. Soto l. 5. de iust.

q. 5. art. 4.

CXIII.

DIFFERENTIA 4.

Possessorium recuperanda possessionis non datur jure civili, nisi adversus dejectorem, & qui vel mandavit, vel ratam habuit dejectionem; l. Cū n̄ à te, ff. de vi, & vi armata, & l. Si vi, eod. At jure Canonico latius patet adversus quemcunque, ad quem res illicitè pervenit, c. Cū dilectus, c. Sæpe, de rest. spol. & c. Redintegranda 3. q. 1. Bart. 3. Joann. Bapt. à S. Blasio 66. Canisius 15.

I. **D**Uæ leges in citato tit. 7. & 15. consonant. In 7. dicitur: Cū à te dejectus sim, si Titius eandem rem possidere cœpit, non possum cum alio, quàm tecum interdicto experiri. In 15. Paulus ait: Si vi me dejeceris, vel vi, aut clam feceris, quam vis sine dolo, & culpa amiseris possessionem, tamen damnandus es, quasi mea inter sit: quia in eo ipso tua culpa præcessit, quod omnino vi dejecisti, aut vi, aut clam fecisti. Ita prædictæ leges de rebus immobilibus tantum, pro mobilibus enim nullum est à Jure Cæsareo remedium constitutum.

II. Quod Jus Canonicum attinet in c. Sæpe, de rest. spoliat. quod est Concilii Lateran. statuitur, ut non obstante Jure civilis rigore si quis scienter rem alienam receperit, cū spoliatori quâsi succedat in vitio (ed quod non multum inter sit quoad periculum animæ, injustè detinere, ac invadere alienum) contra possessorem, & hujusmodi spoliato succurratur. Iterum in c. Redintegranda 3. q. 1.

mandat Iohannes Papa episcopis spoliatis, vel ejectis etiam ante accusationem omnia, quæ vel conditione temporum, captivitate, dolo, vel violentiâ, aut per quascunque causas ablata fuerint, restituenda esse. Ubi amplius Gloss. Cū Canon æquiparet dolum, metum, & violentiâ, videtur, quod conditione ex hoc canone quilibet possidens possit conveniri, arg. c. Quis, de iud. & c. Veniens, de transact. & est expressum in c. Sæpe, de rest. spol. Adde Navarr. qui l. 2. tit. de rest. spol. Consil. 1. n. 3. ait: Licet Cæsareo jure non sit remedium pro restitutione rerum mobilium, est tamen Jure pontificio inventum, ut post alios Ripa: & præterea utroque jure videtur habere remedium officii Judicis, quod habet locum, ubicunque æquitas suadet, ut fiat aliquid, & non est proditum aliud remedium juxta l. Planè, de petit. hered. V. Gaill. l. 2. obs. 76. Andr. Valens. l. 2. tit. 13. §. 1. & 2. Navarr. c. 17. n. 7.

CXIV.

DIFFERENTIA 5.

Iure civili potest quis armis pugnare pro possessione sua, resq; suas tueri etiam praeueniendo hostem: l. 1. C. Vnde vi, l. 1. Quando licet unicuique sine iudicio se vindicare. At jure Canonico non licet clerico armis pugnare, c. Ex multa, de voto; nec res suas armis tueri debet, c. 1. c. Quicunque 23. q. 3. c. Suscepimus, de homic.

Bartol. 122.

I. **L**EX 1. citata Diocletiani & Maximiani est: Resse possidenti ad defendendam possessionem, quam sine vitio tenebat, inculpatæ tutelæ moderatione illatam vim propulsare licet. Melius est enim occurrere in tempore, quam post exitum vindicare, l. 1. Quando licet unicuique. Atque ita communiter Interpretes & DD. censent, etiam permissâ aggressoris cade, & his rationibus persuadent: 1. quia defensio iuris naturalis est, & omni iure permisa, c. Sivero, de sent. excomm. l. Ut vim, ff. de iust. quæ nobis etiam cum brutis communis est, l. 1. §. Cum arietes, ff. Si quadrupes pauperiem fec. 2. quia aggressor non ab alio, sed à seipso occidi videtur. Clem. un. de homic. & per consequens defensor non est in dolo. 3. qui occidens ad sui, suarumque rerum defensionem non committit maleficium, cum vim vi repellere liceat: & ubi non est delictum, ibi pœna abesse debet. V. Gall. l. 2. Observ. 110. n. 9. & 10.

II. De clericis, ait Gratianus initio q. 2. 23. quod nec suâ auctoritate, nec

auctoritate pontificis arma capere valeant, facile probatur. Cum enim Petrus, qui primus Apostolorum à Domino fuerat electus, materiam gladium exerceret, ut magistrum à Iudæorum injuria defenderet, audiuit: *Converte gladium tuum in vaginam.* Omnis enim, qui gladium accipit, gladio peribit. Omnis, dico, præter illum, qui legitimâ potestate utitur. Nam rectè S. Ambros. Arma episcopi lacrymæ sunt, & orationes. In c. Ex multa, de voto, clericatus officium inhabiles ad pugnandum reddere Alexander III. asserit. In c. 1. 23. q. 8. Joannes VIII. terrenæ potestatis esse dicit, facularem militiam exercere, terram defendere, de præliis tractare. Item in c. Quicunque eod. à Concilio Meldensi præcipitur, ne clerici arma sumant, nec armati incedant: secus facientes proprii gradus amissione muissentur, quia non possumus simul Deo, & sæculo militare. Denique in c. Suscepimus de homic. irregularis declaratur, qui nocturnos fures, ne ipse ab illis occideretur, occidit: quia expediebat potius (verba

(verba Alexandri papæ sunt) rerum sustinere jacturam, quam pro conservandis vilius rebus & transitoriis tam acriter in alios exardescere.

III. Hisce magno consensu Theologi accedunt, quos inter *Domin. Soto l. 5. de iust. q. 1. art. 4.* Postquam multis ostendit eam prohibitionem non esse juris divini, sed ecclesiastici tantum, quod in ministris Ecclesiæ munditiam, & decetiam requirit. Tribus enim potissimum ex causis arma clericis interdicitur: *Prima est*, quia consecrantur ad ministerium altaris, ubi jugis sit memoria passionis Christi, qui, cum in ara crucis occideretur, percussus, ut ait Petrus Apost. non repercutiebatur, cujus idcirco imitatione non debent esse percussores. Nam *Eccles. 10.* secundum judicem populi, sic & ministri ejus. *Secunda*, in Evangelio, cujus clerici sunt ministri, nullum capitis supplicium aut mutilationis membri ulli vindicando crimini decretum est. *Tertia ratio* ab honestate sumitur, quæ in modo dictis continetur. Decet namque, imò oportet episcopum sine crimine esse, non vinolentum, & percussorem. Et, quemadmodum vasa, & instrumenta, quorum in altaris ministerio usus est, munda, & sancta esse debent, ita multo magis, qui altari serviunt. Item, ut votum emitant clerici ma-

jores, ne semine polluant se, ita lege prohibentur, ne contaminentur effuso sanguine. *Ita Soto.*

IV. Hæc tamen non obstant justæ ac necessariæ defensionis, quæ non minus clericis, quam laicis ab ipsa natura conceditur. Et fateretur prædictus Auctor clericum non fieri irregularem, qui inculpatae tutelæ servatâ moderatione pro vitæ, & rerum suarum defensione aliquem occidit. Quod verò *c. suscepimus*, attinet, ubi Pontifex adversari videtur huic doctrinæ, ab Interpretibus observatum est, illum, qui ibi damnatur, non servasse moderationem, sed absque necessitate manus furibus intulisse. *V. supra Diff. XIV. Barbosa. in cit. c. Antonin. part. 3. tit. 4. c. 3. §. 1. Sylv. v. Bellum II. §. 7. q. 5. Molin. IV. disp. 16. Dom. Soto l. 5. de iust. c. 1. art. 4. Less. c. 9.*

D. 8. n. 41. & seq. Card.

Lugo disp. 10. sect. 9.

n. 175. &

seq.

* * *

DIFFERENTIA 6.

Secundum Canones longa, & longissima prescriptio non differunt, differunt tamen secundum leges, c. Dudum 31. de decim. c. 1. de prescript. in 6. Auth. Malæ fidei, C. de prescript. longi temp.

Galvan. 66.

I. PRÆSCRIPTIO est exceptio peremptoria ex eo nata, quod tempore legibus definito rem alienam possedisti, vel jure aliquo usus es: vel quod alius tali tempore ab usu alicujus juris cessaveris. Usucapio (quam cum præscriptione malè confundunt aliqui) est ipsa juris, seu domini acquiratio secundum leges definito tempore. Sic dicitur aliquis præscribere domum, agrum, vineam, jus eligendi, præsentandi, &c. *Gloss. in R. l. Reg. 2. Possessor.* Distingunt aliqui Interpret. quod rerum immobilium præscriptio, mobilium usucapio sit, sed in jure non habent fundamentum. Nam usucapionem etiam rerum immobilium esse patet ex *institat. tit. de usucap. & l. un. C. de usucap. transform.* similiter in rebus mobilibus præscriptio versatur. Nam quando illas usucapimus, utimur præscriptione, seu exceptione adversus dominum *v. L. c. 6. D. l. n. 4. Tamer. III. q. 1. D. 4. D. 6* His præmissis ad hanc, & sequentes differentias

II. Glossam aulculca, quæ in *c. cit. Dudum, v. Quem allegavit*: Hic, aut. aperte videtur, quod, qui allegat præscripti-

onem, debet probare titulum, ex quo habuit causam præscribendi, *arg. c. Licet, de probat. & c. Si diligenti, de prescript.* Nam secundum Canones longa, & longissima præscriptio non differunt: sed in longa præscriptione oportet probare titulum secundum leges, *l. Divulcat, C. de prescript. long. temp. l. ult. C. de usucap. pro bar.* Ergo etiam in longissima eundem probare oportet secundum Canones, sed objici potest *c. Quoniam omnia, de prescript.* ubi dicitur, sufficere bonam fidem, & quod usurpari solet. Sufficit allegare titulum, non tamen oportet probare. *Respondeo*, id verum esse, quando, qui opponit, suspectus non est.

Suspicio enim aliquando omnia probandi in suspectum transfert, qui alias minimè teneretur, *v. Barbof. in*

c. Dudum, de decim,

n. 10.

* *

CXVI.

DIFFERENTIA 7.

Iure civili titulus & bona fides in præscriptione annorum 30. vel 40. non requiruntur: l. Sicut in rem, C. de præscr. 30. vel 40. ann. & l. Omnes, eod. Secus jure Canonico, quoad bonam fidem, c. Si diligenti, hoc tit. & c. fin. eod. Bart. 87. Canif. 17.

I. Imp. Theodos. & Honorius in l. cit. Sicut in rem, definiunt ita: Si quis res vel jus aliquod postuletur, vel persona, qualicunque actione aut persecutione pulsatur, agenti 30. annorum præscriptio metuenda est. Unde Cuiacius c. 3. de præscript. Actiones in rem personales, & mixtæ tolluntur 30. annis. In l. Omnes eod. Nullum jus privatum, vel publicum in quacunque causa, vel quacunque persona, quod 40. annorum extinctum est, juri silentio, moveatur: sed quicumque super quolibet iure, quod per memoratum tempus inconcussum, & sine ulla reipsa illata judiciaria contentione possedit, superque sua conditione, quâ per idem tempus absque ulla judiciali sententia simili mentione potius est, ut liber & præsentis saluberrimæ legis plenissimâ munitione securus. Idem confirmat communi Legistarum suffragio W. S. necius l. 41. ff. tit. 3. ubi, cum dixisset, præter possessionem usucipienti bonam fidem necessariam esse, addit, sufficere ab initio interveisse bonam fidem, videlicet traditionis tempore, l. penult.

ff. Pro soluto, quamvis superveniat postea alienæ rei scientia, l. un. C. de usucap. transform.

II. Quod Ius Canonicum attinet, in præscriptione 30. aut 40. annorum regulariter titulus non desideratur, sed cum tam longi temporis possessione bona fides sufficit. Covarr. in Reg. Possessor. §. 5. n. 2. ex communi DD. sententia apud Navarr. l. 2. Consil. tit. de præscript. Conf. l. n. 4. Dixi, Regulariter, quia tituli probatio requiritur saltem, quando adversus præscribentem præsumptio juris est, v. gr. si unius diocesis episcopus decimas in aliena diocesi sitas præscribere vellet. Hic enim non præsumitur titulus, sed probandus est. Qui verò tituli iusti censeantur. Less. ostendit c. 6. dub. 7.

Huic differentia multum affinis est, quæ sequitur, octava, sequæ invicem erudiunt.

CXVII. DIF.

Iure civili ad prescribendum bona fides ab initio tantum requiritur: l. vn. C. de uicup. transform. At iure Canonico bona fides continua necessaria est, c. Quoniam omne, c. Vigilanti, c. Diligenti, c. Venienti, de prescript. Bart. 152. Canil. 17.

I. **D**efectum juris & moris antiqui in prescribendo corrigere volens Justinianus in l. cit. constituit, ut prescribenti sufficiat bona fides, quam initio habuit, & possessio continueretur in successore, ac connumeretur etiam tempus antecessoris. Idem l. 48. ff. de acquir. rer. dominio reperitur Ubi Gloss. Gotofredi: Ut fructus meos faciam, continua bona fides esse debet; ut auccipiam, sufficit ab initio bonam fidem habuisse. Idem usu receptum apud Saxones esse testatur Wesenbecius l. 41. ff. tit. 3. n. 11

II. Contrarium à Concilio Lateran. generalis IV. definitum c. 41. legimus: Nulla valet absque bona fide prescriptio tam Canonica, quam civilis, cum sit generaliter omni constitutioni, atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut, qui prescribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienæ. Et huic juri non autem civili insistendum est, quia de peccato vitando & salvanda anima agitur. Atque ita communiter receptum esse videtur, ut

neque statuto, nec lege aliquâ contrarium induci possit. Iason in l. Non duntaxat, C. de leg. Bart. in l. Omnes populi n. 22. ff. de iust. & iure, Alexand. Consil. 187. n. 7. Vol. 2. Nam talia statuta propter conscientiam rei alienæ peccata nutunt, & merito reprobantur. Optimè Greg. Tholos. l. 40. c. 8. n. 4. Existimo verissimum esse in foro conscientie semper possessorem, qui novit se aliena tenere, ad restitutionem teneri; neque diminui peccatum, nisi restituatur ablatum, c. Peccatum, de R. I. in 6. Neque ulucipio, quæ bonâ fide introducta est, totum peccandi præsidium impiis esse debet: & quæ ignorantibus peccata non ascribuntur, scientibus & impiis non debent esse excusationi; neque impiis pro puritate tempus præteritum debet, neque lex aut statutum de eo quod ad peccatum inducit. V. Na

7 arr. c. 23. n. 40. Gaill. l. 2.

obf. 18. n. 8. & 9. Soto l. 4.

q. 5. arr. 4. Ioann. de

la Cruz præcepto

VII. art. 6.

* *

CXVIII.

DIFFERENTIA 9.

Interrupta semel per litis contestationem præscriptione secundum Canones non procedit nova præscriptio, c. fin. de præscr. & c. Possessor malæ fidei, de Reg. lur. in 6. Secus est iure civili, l. fin. C. de præscr. 30. vel 40. annorum. Bart. 133. Ioann. Bapt. à S.

Blasio 175. Can. 18.

I. Interruptio est actus, quo cœpta usucapionis continuatio rumpitur, l. Nemo, C. de acquir. poss. Legistis duplex est, naturalis, & civilis. Bartol. in l. Naturaliter, C. hoc tit. Naturalis dicitur, quæ possessio aliquo naturali facto, & re ipsâ, non fictione interruptitur. Pavorm. in c. Illud, de præscr. ut cum possessori res aliqua mobilis auferatur, vel immobilis occupatur. Civilis est ficta interruptio, quæ fit per actum civilem, puta, litis contestationem: quæ tamen olim eam præscriptionem, quæ tantum naturali facto scinditur, non interrompebat, l. ult. ff. Proempt. l. Si post acceptum, ff. de rei vendic. hodie verò in omnibus locum habet. Wesenbec. l. 41. ff. tit. 3. n. 35.

II. Hispositis, an per litis contestationem extinguatur inchoata præscriptio, quæritur, & dissentiunt leges. Iuris Canonici sentum in Commentario Regule 2. n. 6. explicavimus, & ostendimus illi, qui præscribere velit, totius temporis lapsu bonam fidem necessariam esse absque ulla interruptione, & contraria notitia; inque eare Ius profanum à sacro

correctam esse juxta communem DD. opinionem. Qui per unius nummi solutionem interrupti dicunt, quo admissio manifestè sequitur factâ litis contestatione, quâ actor rem suam vindicare nititur, cadere spem præscriptoris, & credulitatem ipsius convelli. Nullâ igitur conscientia redintegrare, aut novam inchoare usucapionem permittitur. V. Tholos. l. 40. c. 8. Less. c. 6. n. 49. Tanner. III. D. 1. q. 1. d. 6. Ac proinde, ut dixi, deferenda hinc legum civilium auctoritas est, quibus per litis contestationem non cessat, sed perpetuatur præscriptio usque ad annum 40. V. Cusacium c. 31. de præscr. Neque audiendi sunt, qui Imperatorum leges in hac materia revocari non posse contendunt. Ecclesia enim, quicquid animarum salutis noxium est, reprobare & irritare potest. Azor. I. l. 5. c. 21.

§. Leges insuper. Silv. v.

Præscriptio, §. 1. n.

12. & 9. Lex,

n. 10.

R

CXIX. DIF-

Lex bene à Zenone, C. de quadrienn. præscript. secundum jus civile locum habet etiam in rebus ecclesiasticis, jure Canonico autem minimè, c. Expedi, & c. Videntes 12. q. 1. Battol. 98.

I. **L**egis citatæ de quadriennii præscriptione tenor est, omnia tam fiscalia, quam patrimonialia bona (de his enim solis agit) principis esse: alias quæ quisque privatus possidet, principis sunt nudo imperio, non dominio. De ea sic Tertull. l. de idololatria: Quid erit Dei, si omnia Cælaris sunt? Etenim debita Fisco bona ideo Principis esse dicuntur, quia jure potestatis, & imperii concessa sunt: eaque vel ex publicatione honorum, in quam rei damnantur, vel ex successione hæreditatis, vel propriæ, vel alienæ, cum hæredum extincta successio est. Res fiscales autem quasi propriæ, & privatæ principis sunt. Tholoj. l. 3. c. 2. In quibusdam locis, Lesio teste c. 14. dub. 6. Fiscus principis occupat illorum bona, qui intestati moriuntur, & nullum hæredem intra decimum gradum relinquunt. Privatorum verò bona nulli principum licet arbitrato suo occupare, vel alienare. Vasquims de contro. Jur. c. 15. Nec audienda Glosa est, in c. Constitutus, de relig. domib. ubi dicit: Solum princeps potest auferre uni, & dare alteri, nisi subintelligas ex rati-

onabili causa. V. Sotol. 4. de iust. q. 5. art. 4. Barb. in c. Quia tua 12. q. 1.

II. Ad ecclesiam verò non pertinet prædictam legem manifestum est, nihil enim juris in ecclesiastica bona ulli sæcularium principum competit: sed ab illis ipsa possidet, quorum defensionem, & conservationem expectat. c. 13. & seq. 12. q. 2. c. Placuit 16. q. 3. Et Concil. Trid. Sess. 22. c. 31. de reform. bona, census, ac jura, piis locis competentia occupantes anathemate feriunt. Præterea Sess. 25. c. 20. de ref. hortatur reges, & principes mundi, ut optimorum antecessorum velint sequi vestigia, qui res Ecclesiæ suæ inprimis auctoritate ac munificentia auxerunt, necdum ab aliorum injuria vindicaverunt. Ejusmodi principes fuere Constantinus M. de quo in c. Constantinus, dist. 96. Carolus M. de quo in c. Hadrianus, dist.

63 Pipinus, & alii, de quibus Lupoldus Bebenburgius l. de veter. principum Zelo, & fervore, c. 5. & seq.

CXX.

DIFFERENTIA II.

Iure Canonico præscribenti cum bona fide datur exceptio, & actio, ut Andr. notat in Reg. Possessor. Iure civili etiam mala fidei possessori exceptio permittitur, & insuper actio contra furem, aut violentum possessorem: l. Si quis emptionis, §. Sed hæc, C. de præscr. 30. aut 40. annorum, Ioann. Bapt. à S. Blasio 63.

I. *Iv*s Canonicum proprio suo fini insistens, quia animarum salutem conducere existimat, nihil præscribenti negat, quod juri tuendo conservandique necessarium videtur, atque ita actionem & exceptionem permittit illi, qui præscribit, dummodo rei alienæ conscientiam non habeat. Tunc enim nec de actione, nec exceptione cogitandum illi, sed de restitutione, & satisfactione, l. Manifesti, C. de solut. Navarr. c. 17. n. 24. Azor. III. l. 4. c. 20. Soto l. 4. q. 5. art. 4. Menoch. Remed. 16. recuper. pass. Castr. l. 2. de leg. pan. c. 5.

II. Quod Ius civile attinet, illius permissu qui malam fidem ab initio habuit, elapso præscriptionis termino non tantum jus retinendæ rei consequitur, sed etiam vindicandi in certis casibus, puta à fure, ac violento Possessore. Cur hoc? An quia melior est conditio possidentis? Respondet *Gottosfr. in Glossa: Recte, si bonæ fidei possessor sit: aliàs minime juxta c. Vigilanti, de præscript. ubi Alexand. III. Antiquorum dierum pos-*

sessio neminem juvat malæ fidei possessorem.

III. At, magistratus, ajunt, rerum suarum incurios, & ignavos custodes privat, in alios transferendo dominium. Possesse non inficior certis in causis id fieri, cum videlicet rei publica necessitas, vel perfidia domini id exigit: non tamen interveniente peccato illius, qui substituitur, quemadmodum in malæ fidei possessore contingit. Auctoritatem peccandi præstare, & quasi præmio proposito, bonorum videlicet alienorum occupatione, ad injustitiam prolicere nulli concessum est potestati. Nec prodest finem intendi bonum, ut ignavia & incuria castigetur, quando medium illicitum ad id eligitur. Acquiescendum igitur hic, & relictis legibus sanctorum Canonum præscripto morem gerere oportet. *Mol.*

disp. 66. Tholos. de rep.

l. 7. c. 20. n. 45.

Soto l. 4. q.

4, art. 2.

DIFFERENTIA 126

Iure Canonico non currit prescriptio tempore praelati male alienantis, c. Si Sacerdotes 16. q. 3. At iure civili statim curreret prescriptio post alienationem, Auth. Quas actiones, C. de sacros. eccles. Bartol. 155.

I. **C**asus in *c. Si Sacerdotes*, citato hic est: Praelati quidam, cum viverent, possessiones ecclesiarum injuste alienarunt, tradendo forte nepotibus, & cognatis: unde nata quaestio est, an si 30. annorum spatio bona ista tenuissent nepotes, praescriptione tuti censerentur? Respondet *Synodus Toletana IX.* minime tutos esse: quia praescriptio non currit in vita Praelati male alienantis, sed illo mortuo, quia contractus non sumpsit initium ab origine aequitatis.

II. Quod civile jus attinet, *Auth. Quas actiones*, aliud non loquitur, quam actiones, quae alias triennali praescriptione excluduntur, si loco religioso competant, 40. annis excludi, *c. Volumus 16. q. 4.* sed post alienationem etiam injuste factam statim currere videtur, si accipiens a Praelato male alienante in bona fide est, existimans ejusmodi alienationem Praelato non esse prohibitam: quemadmodum usu venit ementibus rem furtivam, quando a vero Domino vendi arbitrantur. Verum de ignorantia juris hoc multi non admittunt, &

contrarium probat *Layman l. 3. Tract. 1. c. 8. n. 11.* Medina tamen quamlibet ignorantiam inculpata tam juris, quam facti sufficere in foro conscientiae ad praescribendum existimat. Quod de ignorantia juris dubii admitti potest, non vero de ignorantia juris noti, & clari, *l. Iuru 4. ff. de iur. & facti ignor.* Vbi legimus, iuris ignorantiam in usucapione negatur prodesse: facti vero ignorantiam prodesse constat. Item *l. Error, ff. eod.* Iuris error nec feminis, nec compendiis prodest. His tamen in suo valore, & pretio relictis *Medina* opinio probabilis manet, ut fusius a *Lejano* declaratur *c. 6. D. 5. V.*

Felin. in c. de quarta, de praeser. Azore.

III. l. 1. c.

18. q. 6.

CXXII.

DIFFERENTIA 13.

Omnia iura habentia causam continuam vel discontinuam iure Canonico contra Ecclesiam prescribuntur spatio 40. annorum conformiter, c. de quarta, c. Vigilanti, & c. fin. de prescript. iure civili autem in iuribus non habentibus causam continuam, vel quasi, requiritur tempus, cuius initium non extat memoria, l. 2. ff. de aqua plu. a. c. c. 1. de prescript. in 6. Bartol. 73.

L CASus in c. de quarta, est: Clericus quidam prescripserat quartam decimarum, & oblationum, quae ad episcopum pertinebat, quarebatur, an se tueri contra episcopum posset? Respondit Alexander III. posse se tueri contra episcopum annorum 40. prescriptione, nisi interim ecclesia pastore vacaret, qui ipsius iura exigeret. Addit contra tacitam objectionem, an non 30. annorum sufficiat prescriptio? à Romana ecclesia triennem prescriptionem non admitti, quod observatione dignum est. Hodie enim sola 40. annorum prescriptio contra ecclesiam currit, nullâ distinctione factâ inter monasteria, & ecclesiam, c. ult. 16. q. 3. Sotol. 4. de iust. q. 5. art. 4. Benac. Tom. 2. p. 418. Card. Lugo disp. 7. sect. 6. n. 73. ubi monet privilegio concessum esse ordini S. Bened. ab Eugenio IV. & Iulio II. Congregationi S. Salvatoris, ut eorum res immobiles prescribi non possint contra ipsos, nisi annis

60. Quo privilegio fruuntur etiam, quicumque communicant illorum gratiis. Nomine rerum immobilium hîc, ut alibi, veniunt redditus, census, servitutes, iura, & actiones ad immobilia.

II. Quod leges attinet l. 2. ff. de aqua plu. arcenda, de agrorum servitutibus varia capita continet; atque illud imprimis, agi non posse contra eum, cuius in agro ruptus agger est cum aliorum damno, si ejus facti non extet memoria. Tunc enim longi usus & prescriptionis extat probatio, hinc Bartolus, & Galvanus presentem differentiam hauserunt, quasi generaliter ad prescribendum in iuribus non habentibus causam continuam requiratur tempus, cuius initium memoria destitutum sit.

DIFFERENTIA 14.

Iure civili crimina 20. annis præscribuntur: l. Querela, C. ad l. Cornel. de fals. secùs iure Canonico, c. Licet causam, de probat. Boërius part. 1. decis. 26.

I. Legiscitatz summa est, querelam falsi temporalibus præscriptionibus non excludi, nisi 20. annorum exceptione, sicut cætera quoque fere crimina. Clarior sensus erit, si negativè proferatur hoc modo: Nullum crimen majori tempore ad præscriptionem indiget. Adulterium enim minori tempore, puta, quinquennii spatio præscribitur. Ergo, *inquis*, post vicennium ex falso instrumento agere licet. Nequaquam, Pomponius enim negat extendi ad actionem civilem eo sensu. Et intra tricennium excipi posse de falso civiliter, non tamen criminaliter, *argum. l. 5 ff. de doli mali except.* Communior itaque opinio est, crimina seu actiones criminales 20. annorum spatio præscribi, & eodem modo Judicis officium, cum textus legis *Querela* generaliter loquatur. Ita Angelus in *l. Si vacantis, C. de honor. vacat.* B. *tritol. ab illo allegatus. Imola in l. Divus, ff. de re indicata, & alii* quia omnes exceptiones, quæ opponi possunt contra accusatorem, similiter opponi contra judicem inquirentem possunt. *Alexand. Consil. 64. vol. 1. Marsil. Aretius, Castrens. apud Boërium q. 26. n. 5. & seq.*

II. Hanc legum indulgentiam, quo-

modo sacri Canones approbent, Interpretes docebunt. *Abb. & Felinus in c. Licet causam, de probat. & Aufredus in Decis. Capella Thol. s. q. 188.* putant, in criminibus impediens executionem ordinis, aut beneficii retentionem, etiam post peractam pœnitentiam non currere præscriptionem, quia talium accusatio non clauditur præscriptione legitima in aliis verò tolli directam accusationem 20. annorum tempore, eum lex civilis non inveniatur à Canone correctâ. Fallit tamen, quando agitur ad pœnitentiam imponendam, contra quam nec 100. annorum præscriptio valet, quia semper agi potest contra criminisum ad peragendam pœnitentiam, teste *Panorm. in fine c. Tua, de procur.* Hinc bene dicitur contra peccata jure naturali, aut divino prohibita non fieri præscriptionem, ut nimirum puniri non possint. Neque enim Judici potestas tollitur et officio inquirendi & persequendi flagitiosos. *V. Azor. 111. l. 3. c. 30. q. 5. Less. c. 6. D. 11. n. 36.*

* * *

CXXIV.

DIFFERENTIA 15.

Iure Canonico Ecclesia contra præscriptionem non restituitur, c. Auditis, de in integr. restit. At iure civili restituitur intra quadriennium à tempore completæ præscriptionis:

l. fin. C. de sacros. eccl. Bart. 28. Ioann. Bapt.

à S. Blasio 79.

I. Quam certa hæc & solida differentia sit, ex illis, quæ Glossa notavit, colligere licet. In quibus casibus Ecclesia comparatur minori, dubium est. Dicunt aliqui, quod in omnibus Ecclesia comparatur minori, quia potest restitui contra præscriptionem, sicut minor, *l. un. C. si ady. usucap. l. Etiam ei, ff. de minor. l. Minoribus, C. si tutor vel curat. intervenit, l. Minorib. C. de in integr. restit.* Cui etiam ratio suffragatur, nam, ubicunque ecclesia læditur, restitui debet, sed ante præscriptionem non læditur, imò Jure communi agere potest, sed demum finitâ præscriptione læsa dicitur: quia, si jure communi agat, repellitur præscriptione probatâ. Sed à tempore læsionis, id est, tempore præscriptionis finito usque ad quadriennium potest petere restitutionem, secundum *l. fin. C. de temp. rest.* & ita peti potest restitutio contra præscriptionem usque ad quadriennium.

II. Alii dicunt, quod contra præscriptionem non datur restitutio, quia

Canones volunt præjudicare ecclesiis per præscriptionem, *c. Placuit 16. q. 3. & c. Volumus, q. 4.* imò secundum illos, qui dicunt, quod contra præscriptionem datur restitutio, sequeretur, quod nunquam præscriptio curteret contra ecclesiam. Sed huic facile est respondere: quia bene currit contra ecclesiam præscriptio, sed, cum petit restitui, auditur, sicut minori currit, qui tamen restituitur. Non video, quid aliud sit in ecclesia, quam in minore, nisi quia non inveni scriptum in Jure Canonico, quod Ecclesia restituitur contra præscriptionem: sed eadem ratione, quâ minores restituntur favore imperfeætæ ætatis, sic favore ecclesiæ introductum est, ut ecclesia uteretur jure minorum. Verius tamen videtur, quod contra præscriptionem non detur restitutio, ne jura, quæ de præscriptione loquantur, frustra videantur statuta. Potest etiam dici, quod post quadriennium auditur Ecclesia, si probet se illo quadriennio iusta ex causa im-

sa im-

sa impeditam fuisse, *argum. c. 1. 4. q. 5. c. Ex ratione, de appellat. l. Ait prator, ff. de minorib. l. fin. C. de temp. appell.* Denique ad similitudinem minoris facti majoris Ecclesia restituitur usque ad quadriennium. Ita quidem *Glossa* in utramque partem pendula. Alii vero magis definiti non secundum leges tantum, sed Canones quoque Ecclesiam restitui contra prescriptionem asseverant. *Eberhardus in loco à minor. ad eccles. n. 12.* in prescriptione temporali non valere à minoribus argumentum ad Ecclesiam monet. Nam contra minores prescriptio temporalis non currit, currit tamen contra Ecclesiam, & piam causam, licet restituatur, quemadmodum decidit *Imola, Lanfrancus, & alii DD. in Aurb. Quas actiones. Succinctè & distinctè Hostiens. in summ. tit. de in integr. restitut. n. 9.* In prescriptionibus etiam restituitur Ecclesia; & sic intelligi potest, *c. Accedens, ut lite non contestata.* Quod admittere omnes putem in casu, quo citra culpam ecclesiarum usurpationes peraguntur. Testis mihi *Rodericus Tom. 3. q. 25. art. 3.* ubi religiosis congregationibus privilegia quaedam concessa enumerat; puta, *Ioannis XII.* quod etiam in *Compendio privileg. Societatis Iesu* insertum est. Si qua læsio facta sit per quosvis ejuscunque status, quocunque modo, aut

formâ, vel in futurum fiat perfonis, juribus, & rebus, ac bonis dictæ congregationis (Montis Oliveti) ipso jure non tenent, nec est opus restitutionem in integrum, pro ejusmodi læsione impetrare. Ejusdem tenoris est concessio *Eugenii IV.* Congregationi S. Benedicti in regno Portugallæ indulta. Si contigerit per aliquem, vel plures actus contra quæcunque decreta, privilegia, & indulta, gratias, & immunitates præfate congregationis concessa, aut ipsorum aliquid à quocunque cujuscunque conditionis, dignitatis, gradus, seu status existat ex negligentia vel ignorantia præsentium, & futurorum, quibus ea conceduntur, aut alia quavis causâ aliter attentari, vel observari ignoranter, vel scienter, nullum tamen per hoc præjudicium decretis, privilegiis, indultis, & gratiis, & immunitatibus præfatis volumus generari, sed illa in tuo robore & vigore permanent. Ita isti PP. quæ ad omnes religiosos pertinent, qui ejusmodi privilegiorum ratione Instituti sui participes sunt,

* *
*

CXXV.

DIFFERENTIA 16.

Iure Canonico Ecclesia in integrum restitui potest etiam in prejudicium laici: idem coram iudice ecclesiastico, c. Causa restitutionis, de ini. negr. restitut. Iure civili autem semper ad eundem est iudex illius, de cuius praesidio agitur, etiamsi ecclesia sit, quae restitutionem petit:

l. 2. C. ubi & ap. quem cogn. in integr. rest. agitan. fir. Joann. Bapt. à S. Blasio 186.

I. Primas in negotio restitutionis in integrum favore legum minores obtinent, quibus aetatis, & iudicii defectus suadet opitulandum, c. Constitutum, hoc tit. Exemplo minorum competit Reip. l. 4. C. Ex quib. caus. maiore, & l. 3. C. de iure Reip. similiter Ecclesiae, cum laesa est in contrahendo sive alienando, c. 1. hoc tit. sive extra iudicium, sive in iudicio, sive per Episcopum, aliumve praetatum, sive per procuratorem, vel Syndicum, c. 2. 3. & 7. hoc tit. Nam ecclesia minori comparatur: & ideo instar minoris laesi restituitur in integrum etiam contra aliam ecclesiam di. 1. 3. & c. Suscit. & l. 6. hoc tit. imò etiam contra sententiam Papae, c. Ex literis, cum seq. hoc tit. sicut & minor contra sententiam principis, l. Minor, ff. de minorib. nec obesse potest illud: Privilegiatus contra privilegiatum non utitur privilegio suo. Hoc enim non nisi in pari utriusque causa valet, puta, cum uterque laesus de damno avertendo agit. Tunc enim possidentis conditio melior esse censetur, c. In pari, de Reg. iur. in 6.

II. Nunc quaeritur, à quo iudice fieri

Ancnomia.

in integrum restitutio queat? Respondeo fieri posse tam ab ordinario, quam delegato iudice, sive jurisdictionem cum administratione rerum publicarum, sive solam administrationem habeant l. ult. C. ubi & ap. quem cogn. & c. Nec solum restituere possunt in alienis causis, verum etiam adversus propriam sententiam, l. In causa cognitione, §. Nunc videndum est, ff. de minorib. 25. annor. Verum ubi, in quo foro instituenda actio est? Azor. in summ. l. 2. §. 47. docet instituendam in foro ejus, contra quem petitur restitutio, intellige, secundum leges civiles. Secundum Canones vero, cum Ecclesia restitutionem exigit, ad iudicem ecclesiasticum trahit adversarium suum, cujuscunque status sit, c. Causa, de in integr. est. 1. quamvis id minus commodum la-

icoforet quia Ecclesiae favor praevalet. Valens. l. 1. tit. 41. §. 1. Barb. in cit. c. Auditis.

S

CXXVI DIF.

Iure Canonico Ecclesia potest petere in integrum restitutionem pro damno, seu læsione enormissima etiam post quadriennium, & sic quancumque.

Glossa in c. 1. de rest. in integr. l. 6. Iure civili autem non reperitur concedi ultra quadriennium: l. fin. C. de temp. in integr. restit. petend. Ioann. Bapt. à S. Blasio 199.

POST quadriennium à tempore finitæ minorennitatis, vel sententiæ, adversus quam petitur restitutio, non dari actionem, manifestum est ex l. fin. citata. Vbi loco utilis anni, qui incipiebat primo die, anni 26. in minoribus pro quibuscunque majoribus constituitur quadriennium, intra quod de restitutione ageret. Sed speciali privilegio indultum ecclesiæ est, ut in valde gravi læsione nullâ temporis ratione habitâ petere restitutionem possit. *Glossam* audi in cit. c. Restitutio, in minoribus durat usque ad annum 29. ætatis ipsorum: sed in ecclesia currit à tempore læsionis. Nam ecclesia semper est censenda minor facta major, & cum subest iusta causa, quæ impedit petere restitutionem infra quadriennium, potest peti post illud quadriennium. Vnde quadriennium illud non currit durante vitâ illius prælati, qui malè administravit, & causa fuit illius læsionis, sed successor ejus poterit petere restitutionem post mortem sui antecessoris infra quatuor annos. Iterum in v. Ecclesia: Post quadriennium Ecclesia non admittitur ad petendam restitutionem contra senten-

tiam vel contractum, nisi rationabili causa id suadeat, cujusmodi est prima gravis & enormis læsio, secundum viri boni arbitrium. *Abb. in c. 1. de in integrum restit. n. 2. Covarr. l. 1. Variar. c. 3. n. 11. Less. c. 17. n. 66. Secundò*, inculpa ignorantia, aliudvé iustum impedimentum, quo obstante intra præscriptum tempus peti restitutio non potuit. Nam impedito legitime non currit tempus in jure concessum, *arg. c. 1. & 2. col. tis. in 6. ubi dicitur: Si Ecclesia (spatio quadriennii beneficium restitutionis petere negligenter omittat, postea admittenda non est. Ex quo colligimus, si læsio, quæ initio notata non est, postea emergat, quadriennii tempus inchoandum esse, à tempore, quo apparuit læsio. V. supra diff. 12. Less. c. 6. dub. 11. Zerola P. 1. v. Restit. in int. Layman l. 3. Tract. 4. c. 11. n. 4. Barb. in c. Requisivis. de in int. restit.*

* *

CXXVII.

DIFFERENTIA 18.

Iure Canonico, qui spoliatus est possessione ecclesiae, vel beneficii, petit restitutionem, nec obest illi exceptio tituli non legitimi, c. In literis, de rest. spoliat. secus iure civili: l. 2. §. Quaedam, ff. de interd. Ioann. Bapt. à S. Blasio 200.

I. *Casum Glossa format*: Aliquis dicit se de possessione Ecclesiae suae violenter eiectionem, unde petit restitui: aduersarius excipit eam non fuisse Canonicè institutum, quid juris? Respondet *Alexand. III.* primò cognoscendum esse de violenta eiectione, quam de canonica institutione: quia etiam praedo de iuris rigore restitui debet, l. Si quis ad se fundum, C. ad l. Iul. de vi publ. l. Si maritus, C. de donat. inter ux. & vir. l. Si coloni, ff. de agric. & censit. l. Si de vi, ff. de iudic. l. Qui caeru, §. Si de iure, ff. ad l. Iul. de vi publ. c. Conquerente, c. Licet multum, de restit. spoliat. c. Super spoliatione, de plus petit. Unde tritum illud: Spoliatus ante omnia si re in temporalibus, siue in spiritualibus restituendus est. Quae regula apud Socinum 379. ponitur, sed inter exceptiones numerat, si spoliatus agat possessorio nomine Ecclesiae pro recipienda re Ecclesiae, opponi posse de institutione non canonica secundum *Innoc. in c. In literis, de rest. spol.* Quod tamen pro vero non habetur in l. Urbana, ff. de condit. indeb. V. *Andr. Gaill. l. 2. obs. 75.* ubi ad confirmandam praedictam regulam addit, ne quidem exceptio-

nem proprietatis cum probatione in continenti facta prodesse in iudicio possessorio directè, nec locum habere regulam. Dolo facit, qui petit, quod mox restitutus est, text. in l. Dolo facit, ff. de doli mali & met. except. sed ante omnia restitutionem faciendam esse, l. 1. §. 1. ff. de vi, & vi arm. *Gloss. ibi in v. Recuperandam, l. 1. C. Si per vim. Bér. Part. 2. decis. 238. n. 2.* Nam iure, non dolo agit, qui possessionem, à qua per vim eiectionem, recuperare iudicio nititur, & sententia iudicis, quae expectatur, acquiescere paratus est.

II. *Contrarium Ioann. Bapt. à S. Blasio ex l. 2. §. Quaedam, ff. de interd.* colligi existimat, quia dicitur ibi, interdictum de locis sacris, & religiosis annexam habere causam proprietatis: appropinquare probandum esse titulum, & obesse tituli non legitimi exceptionem: atque ita cum Socini opinione superius relata convenit.

* *

DIFFERENTIA 19.

In petenda restitutione in integrum per procuratorem secundum Canonem sufficit mandatum speciale, nec requiritur specialissimum, c. Coram, de rest. in integr. Iure civili autem mandatum specialissimum necessarium est, puta, in tali causa contra talem. Cynus & DD. in l. un. C. Etiam per procur. causam in integr. &c. Ioann. Bapt. à S. Blasio 185.

Glossa in c. cit. Coram, plures casus enumerat, in quibus non sufficit mandatum generale procuratoris simpliciter constituti ad causam puta, primò in causa suspecti tutoris, c. Non solum, de procur. secundò in transactione, l. Mandato, ff. eod. tertio in interdico de liberis exhibendis, l. 3. ff. de lib. exhibend. quartò, cum quis reliquit duos procuratores omnium rerum suarum, alter ab altero non potest exigere sine speciali mandato, l. Qui duos, ff. de procur. Denique in casu nostro de petenda restitutione in integrum per procuratorem: ubi non sufficit mandatum generale, sufficere tamen speciale, nec requiri specialissimum, c. cit. Coram, textus docet. Nam Honorius Papa, cum legatos Archiepiscopi Braccatenensis primò rejecisset, quia non præstiterant iusta, tandem admisit illos ad beneficium restitutionis, pro qua mandatum speciale attulerant. Quod verò Ioann.

Bapt. à S. Blasio addit, Iure civili mandatum specialissimum requiritur, nonnullis quidem traditur, sed Bartolus speciale putat sufficere in l. Paulusam, ff. de donat. Et ne hoc quidem, sed generaliter constitui possit Baldus censet, uti à Gotofredo adducitur in cit. l. un. Etiam per procuratorem causam, &c. An hoc perpetuum, ait (ut procurator mandatum speciale habeat) negat Baldus præsertim cogi, posse dominum ut ita constituat: Constituo te procuratorem ad petendam restitutionem in integrum in tali causa contra talem. Putat igitur sufficere, si generaliter ad petendam in integrum restitutionem datus sit V. Wamserum l. 1. pr. Etiam, observat, cit. 25. obs. 3 ubi à procuratore non habente mandatum speciale, saltem incidenter, restitutionem in integrum peti posse concedit.

CXXIX.

DIFFERENTIA 10.

Postliminio reversis iure civili datur rescissoria intra quadriennium, Inst. de act. on. §. Rursum, l. fin. C. de integ. restit. secundum Canones vero non datur, quia eo tempore non currit praescriptio, c. Prima actio-
ne 16. q. 3. Bartol. 21.

I. Postliminium auctore Paulo l. C. est jus amissae rei recuperandae ab extraneo, & in pristinum statum restituenda, inter nos, & liberos populos constitutum, l. Postliminium, ff. de captiv. & postlim. reversis, dictum à limine & post. Unde cum, qui ab hostibus captus est, & in fines nostros postea rediit, postliminio revertum dicimus. Nā limina sicut in domo finem quandam faciunt, sic & Imperii finem esse limen veteres voluerunt. Hinc & limen dictum est, quasi finis quidam, & terminus, & inde postliminium, quia ad idem limen, quod amiserat, revertebatur. De illis ergo, qui sic ex captivitate domum redierunt, & bonis suis interim privati sunt, remedium constitutum est in §. Rursum citato, pro cuius intellectu hunc casum ponamus.

II. Titius à Cajo rem meam mobilem bonā fide emit, adeoque contra meabilem triennio possidet, & praescribit. Amisso igitur rei meae dominio postreditum non possum vindicare mihi. Imploro propterea iudicis officium, ut rescissā usucapione restituatur in integrum; restitutus experior actione re-

scissoriā contra Titium praesentem, quā peto & vendico rem meam, à Titio usurpatam, ac si usu capta non esset. Idem fiet in re immobili, si praedicto modo usurpata fuerit. Nynsing. l. 4. Inst. §. Rursum, de act. Quod Canones attinet, in c. Prima act. postliminio reversis omnia reddi jubentur, additā causā, quia non est obijcienda praescriptio temporis, ubi necessitas interest hostilitatis. Adde. quod non valenti agere non currit praescriptio, l. 1. §. Ne autem, C. de annali praescript. qua ex Ital. & contract. toll. l. 1. ff. de divers. & tempor. praescript. Andr. G. ult. l. 1. obs. 140. n. 6. & l. 2. observ. 3. hneidevvin. in §. cit. Rursum.

Praedicti remedii necessitatem c. cit. Prin. à actio-
ne, tollit, ubi ex Concl. Hispanensi, cui interfuit, Isidorus tradit, spoliatis belli tempore non obesse praescriptionis titulum, quia, ubi hostilitatis metus est, nemo praescribit.

V. Gloss. Less. c. 6. D. 16. v.

49. Bayh. in c. Ex trans-
missa, de praescript.

* * *

S 3

TITV-